

Élők és holtak

Új film

Szimonov nálunk is ismert világhírű regénye és a belőle készült film a második világháború első hónapjaiban játszódik. Abban az időben tehát, amikor a németek rohamléptekben nyomultak előre, egészen Moszkva alá, s a Vörös Hadsereg felkészületlenül, szinte majdnem teljesen tehetetlenül fogadta a tervszerű és hatalmas csapatokat. Zűrzavar, kapkodás, óriási veszteségek: ez követi a háborúnak abban az időszakában a német támadásokat.

A regény és a film is azt kutatja, hogyan és miért történhetett ez. Jellemző helyzeteket, emberi sorsokat mutatnak be, s végül is a kérdésre, amellyel szembenéznek, azt válaszolják, hogy a legfőbb ok a személyi kultusz volt, s mindaz, ami belőle következett. A háború fenyegető veszélye hónapok óta érződött, s mégis, amikor az első fasiszta támadók szovjet földre léptek, a háttér a kezdeti harcokban a szovjet haditechnikának szinte nyoma sem látszott: hatalmas, nehézkes bombázókat vadászgépek kísérte nélkül indítottak támadásba; nem volt elég fegyver, nemcsak harckocsi, ágyú, hanem még puska és géppisztoly se; a bekerítésekben kitört hősöket gyanakvás, bizalmatlanság fogadta, elszedték fegyverüket, s amikor később előretört német egységekkel találkoztak, tehetetlen áldozatai lettek a vértanú támaszoknak; a hadsereg vezetése be gyáva, karrierista emberek is kerültek, akik már az első próbákon megbuktak, s viszont: igaz kommunista katonák voltak a háború előtti években börtönökben.

Szimonov regényének legnagyobb jelentősége, hogy ezeket a problémákat bátran és becsületesen ábrázolta. A filmnek is ez ad különös fontosságot. Mindazt, amit a regény erről az időszakról elmond, a film is bemutatja. Eszmeileg, tartalmilag, mondanivalóban tehát hű és méltó Szimonov alkotásához. Művészileg azonban kétségtelesen alacsonyabb színvonalú.

Nem az a baj, hogy a film nem adja vissza teljes gazdagságában a regény bonyolult cselekményét. Azt sem hibáztatjuk, hogy a sokszálú történetből a film jóval több problémát hagy megoldatlanul, mint a regény. Szimonov művének egyik legrokonosabb vonása, hogy nem csiszolja le, nem kerekíti ki mindenáron epizódjait; lezáratlanul hagy szituációkat,

embertársakat, epizódokat. Ennek távlata, hangulata, atmoszférája és mondanivalója van: az élet, a háború is ilyen „befejezetlen” volt. Az, hogy hány ilyen megoldatlan helyzet van a regényhez képest a filmben teljesen mellékes.

Mi azt kifogásoljuk, hogy A. Sztolper rendezése nem tudta a regény színvonalához méltóan átültetni Szimonov művét a film nyelvére. Nem tudta képpé változtatni mindazt, amit a regény leírt. Ez a tehetetlenség megmutatkozik már abban is, hogy a rendező egy láthatatlan narrátort alkalmazott, aki a képek alá olvassa a regény egyes részleteit. Nagy szövegek ezek a részek, hangulatteremtő erejük, nagy intenzitásuk van, de hát filmben akkor lennének igazán hatásosak, ha képekben láthatnánk őket. Azonban nemcsak ilyen — képekben nehezen visszaadható — mozzanatok filmszerűen megoldása csökkenti a hatást, hanem olyan — képekben viszonylag egyszerűen bemutatható — epizódok is, mint például a gyáva Baranov hosszadalmas elbeszélése, amelyet szintén hallunk, ahelyett, hogy látnánk. Nem egyszer rosszul és szintén filmszerűtlenül tömörít a rendezés. Jellemző erre a kiváló katonának, Szerpilinné első megjelenése. Ez a kemény és nagyszerű harcos, amikor először látjuk, annyit beszél, magyarul, hogy már szinte majdnem ellenszenvenessé válik. A film természetesen nem képes olyan epikai részletességgel bemutatni a jellemeket, mint a regény; tömöríteni, összefoglalni, sürdíteni kell. Csak hogy azt hisszük, nem úgy, ahogyan az Élők és holtak Szerpilint bemutatja.

Mindez azt jelenti, hogy a film, bár eszmeileg, tartalmilag hű a regényhez, hangulatilag a sajátos atmoszférájában elmarad Szimonov művétől. Am még így is jelentős és izgalmas alkotás. A rendező szigorú, disztelen stílusa üres kontuszok és külsőséges eszközök nélkül mutatja be a háború kegyetlen valóságát, a szovjet ellentámadás megindulását is. Ha a második világháborúról készült régebbi szovjet filmekre, mondjuk például a Berlin eléstére gondolunk, akkor láthatjuk igazán, milyen nagyjelentőségű alkotása a szovjet filmművészetnek ez az új film, az Élők és holtak.

Ö. L.

Reggeli, ebéd, uzsonna az iskolában

Az iskolások száma évről évre emelkedik, de nem nő ezzel párhuzamosan a konyhák kapacitása. Most, az ideit tanév elején arról számolhatunk be, hogy ismét mintegy 650 ebéddel, uzsonnával többet adnak a szegedi iskolákban, mint az elmúlt tanévben. Ezenkívül az idén először a Szegedi Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat 12 szegedi általános iskolában befűszolgálót létesített. „Belépett” a közétkeztetésbe a Tisza-parti iskola konyhája is, ahol 450 gimnazista étkeztetéséről gondoskodnak.

Nagy forgalom a büfében

A Gutenberg utcai leányiskolában éppen a „hosszú” szünetre csengetnek. Özvegy Tokos Bélánét, a büfé néni pillanatok alatt gyerekhad veszi körül. A többség tejet, péksüteményt vásárol, de sokan vesznek csokoládét, csomagolt sajtot, cukrot is. A büfé vezetője elégedett a forgalommal.

— Naponta 5—600 üveg tejet, több száz péksüteményt vásárolnak a tanulók — magyarázza a büfé vezetője. — Ezen a héten már előfizetést is veztettem be a tejre. Árulok rajzlapot, tollhegyet, radírt és több más, fontos szerszert is. Félek azonban a hidegebb időtől, mert a huzatos folyosón nem tudom, hogyan bírom az árusítást.

A jó munkát végző büfé gondjára — amely a többi iskolai büfében is hasonló — bizonyára felfigyel a Szegedi Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat és ezen a problémán is segít.

Miért késve?

A Juhász Gyula utcai napközi konyhán az idén 200-zal több, tehát összesen 3100 általános iskolás részére biztosítanak tízórait, ebédet, uzsonnát. Ez nagy problé-

Az ellátás jó, a szállítás dög

mát jelent a konyha dolgozóinak, mert kevés a főzőüst és így kétszer kell főzőniük az ebédet. Így is készen van az ebéd már tíz órakor, s előkészítik a szállítandó uzsonnát, tízórait is. Mégis igen sok a panasz az iskolákból: későn érkezik az ebéd. A napközi konyha ellenőre éppen a napokban tapasztalta a Dugonics iskolában, hogy az ebéd három órára érkezett meg a napközibe. Ez zavarja a tanítást, s emellett nem egészséges, 12 óra helyett csak a késő délutáni órákban jutnak ebédhez a tanulók.

A konyha vezetői tudnak erről a sajnálatos problémáról. Magyarzatképpen csak annyit tudnak elmondani, hogy egyetlen teherautójuk évek óta gyakran rossz, s most is már hetek óta „beteg” pihen a konyha udvarán. Ezért a TEFU-tól bérelnek naponta egy kettősnős teherautót és egy tehertaxit. Így, bár a szállítási költség magas, le tudják valahogy bonyolítani az élelem kiszállítását. Ebbe azonban nem lehet belenyugodni: az illetékesek feltétlenül gondoskodjanak arról, hogy az ebéd időben érkezzen meg az iskolába.

Az étrend egyébként változatos. Tízóraitra, uzsonnára általában májkrémet, vajjal, csemegeszalámit, gyümölcsöt és zsíros kenyert adnak. Hetenként háromszor-négyszer van főzelék, máj, sertés- és marhahús. A

kereskedelmi osztály áruforgalmi csoportvezetője, Kurucz Árpád tájékoztatása szerint a közelj napokban gyakrabban iktatnak majd baromfit is az étrendbe.

Amin változtatni kellene

Fél kettőre jár az óramutató, de a Hajnóczy utcai napközi óvodába még mindig nem érkezett meg az ebéd. A óvodások, különösen a kiscsoportosok, az asztalra borulva bóbiskolnak. Most már nem sok használnak az ebédnek, mert az álmos, fáradt gyermekek alig esznek néhány falatot. Nem beszélve arról, hogy túlságosan közel kerül így az uzsonna ideje is.

Sajnos, ez nem rendkívüli eset. Minden második héten a „későiek” közé sorolják az óvodákat felváltva, s ilyenkor a kicsik nyugósen, álmosan várhatják az ebédet. Jó lenne ezen is segíteni! A tapasztalatok alapján a napközi óvodák részére az óvónők azt kéri, tízóraitra küldjenek gyakrabban kávé, kakaót, péksüteményt. A gyerekek nagy része már reggel 6 órakor megérkezik a napközibe, ott hon általában nem tudnak még számukra tej, meleg ételt készíteni, ezért ez nagyon indokolt lenne, s anyagilag sem okozna többletet.

Horucz Mária

Kitüntetés néprontmunkáért

A Hazafias Népront szeptemberi járási bizottságának elnöksége legutóbbi ülésén két elnökségi tagnak, dr. Varga Béla pusztaszeri orvosnak és Stelczermár Dezső nyugdíjas pedagógusnak ünnepélyes keretek között adta át az Országos Béketanács aranykoszorús jelvényét. A kitüntetetteknek a néprontmozgalomban kifejtett munkásságukat Sajó Gyula, a Hazafias Népront járási elnöke méltatta.

Mentőorvosok tanácskozása

Pénteken Miskolcon, a megyei kórházban találkozott az országos mentőorvosai, hogy kétnapos tanácskozáson kicseréljék az életmentési munkánál szerzett tapasztalataikat. A tanácskozáson részt vesznek a prágai és varsói mentőszolgálat képviselői, valamint mintegy száz meghívott vendég, köztük kórházi orvosok, sebészek és traumatológusok is. A konferencián több mint negyven előadást tartanak.

Cipőmodellek bemutatója

A Hazafias Népront Szeged városi bizottsága és a városi nőtanács a szegedi asszonyok kérésére a Szegedi Ruházati Bolt és a Cipőnagykereskedelmi Vállalat közreműködésével kiállítás rendez a népront Vörösmarty utcai székházában. Az 1965-ös cipőmodelleket mutatják be. A kiállítás minden látogatója közvéleménykutató lapot kap, s ezek értékelése után rendel meg a kereskedelem az ipartól a jövő évi divatcipőket. A kiállítás ma, szombaton délelőtt 9 órakor nyílik, s szeptember 22-ig lesz nyitva.

Szervezetten — fegyelmezetten

A szállítások szervezése az őszi betakarítások idején

A mezőgazdasági termelés egyik fő sajátossága, hogy a folyamatos és eredményes gazdálkodás jórészt a mindenkor szükséges szállítások gyors és pontos elvégzésétől függ. E tekintetben különösen kiemelkedő az őszi időszak, amikor a betakaruló termények millió tonnái mellett nagy mennyiségű üzemanyagot, vetőmagot, istállótrágyát és műtrágyát kell a szállítóeszközökkel a szántóföldekre eljuttatni.

Előrelátó felkészülés

A mezőgazdasági szállítások szervezésénél két lényeges körülményt kell figyelembe vennünk. Az egyik: az egyes munkafajtákat akkor és olyan sorrendben kell elvégezni, amikor és ahogyan azt az agrotechnika megszabja. Pontos, időre történő szállítások nélkül ez lehetetlen. Rohammunkával itt semmire sem megyünk, egy-két nap késés viszont néha beláthatatlan károkat okozhat. A másik, amit szem előtt kell tartanunk: a mezőgazdasági termelés költségei között az egyik legtekintélyesebb tétel a szállítási költség. Ez egyes üzemágakban és gazdaságokban gyakran a teljes önköltség egyharmadát is elérheti. Erthető hát, hogy éppen a szállítások szervezése kíván legfőbb figyelmet és hozzáértést a mezőgazdasági üzemek vezetőitől.

Ma már a legtöbb tsz-ben a belső szállítási munkákat elsősorban saját szállítóeszközökkel végzik. Ezért rendkívül fontos, hogy a tsz-ek vezetői időben mérjék fel a szállítási feladatokat, a rendelkezésre álló gép- és fogatert. E felmérés alapján tegyék meg a szükséges szervezési és egyéb intézkedéseket az erő, ésszerű, gazdaságos felhasználására.

Az őszi szállítási munkacsúcs nagy feladat elé állítja a vállalatokat. Sokat segíthetnek a mezőgazdasági üze-

mek az országos szállítási gondok megoldásában is, ha a számukra érkezett anyagokat, árukat késedelem nélkül kirakják, az általuk szállított terményeket, árukat pedig a vagonok megérkezésekor gyorsan, haladéknélkül berakják. Mindez előrelátó, gondos szervezést kíván. A szállítások lebonyolítása ne ötletszerűen történjék, hanem az időnyre készített szállítási terv alapján, amely megjelöli a szállítási útvonalakat, a szállítandó mennyiségeket, a szállítási határidőket, a szükséges és rendelkezésre álló szállítóeszköz-kapacitást és a kézimunkaerő-szükségletet.

Használjuk ki a járműveket

A különböző szállítóeszközök termelékeny kihasználását, a nagy szállítási teljesítmények elérését sok tényező befolyásolja, amelyeket érdemes figyelembe venni a szállítási terv készítésekor. A gazdaságos megoldás érdekében például általános szabályként tekinthetjük, hogy kisebb távolságra a lovas fogatok, közepes útvonalra a vontatók, nagyobb távolságra pedig a gépkocsik használata a legelőnyösebb.

Eredményesen javítható a szállítóeszközök teljesítménye és a szállítás gazdaságossága a rakodási idő csökkentésével. Ennek legfontosabb feltétele, hogy a munka megkezdésekor rendelkezésre álljon a szükséges rakodólétszám, és a rakodást megfelelő módon szervezzék. Nagytömegű szállítások esetén kedvezőbb, ha a fel- és lerakást külön rakodóbrigád végzi. Így elkerüljük a felesleges, időt rabló utaztatást. A szállítások gyors lebonyolításának egyik nélkülözhetetlen feltétele az erők megfelelő koncentrációja. Ez főként az egyenmő anyagok nagy távolságra történő szállításánál lehetséges. Fontos, hogy a tehergépkocsikra,

a pótkocsikra teherbírásuknak megfelelően rakodjanak. Még ma is gyakran — félig megrakott járműveket, pedig ez nagy pazarlás éppen azzal, amiből ügyis kevés van.

Ösztönző díjazás

A szállítások megszervezésekor a tsz-ek ne feledkezzenek meg a vontatók, a gépkocsik karbantartásáról, a fontosabb pótalkatrészek beszerzéséről sem. Jó előre gondoskodjanak vezetői vizsgával rendelkező, és jelenleg más munkaterületen dolgozó munkabaállításáról is, hogy az esetleg szükséges kettős műszak megszervezését gépkocsi- vagy vontatóvezető-hiány ne gátolja. Gondoskodjanak a járművek folyamatos üzemanyag-ellátásáról, és arról is, hogy — a balesetek elkerülése érdekében — a szállítóeszközök műszaki állapota megfeleljen a KRESZ előírásainak.

A szállítási munkák megszervezésénél elengedhetetlen, hogy a fogatok, a vontató- és gépkocsivezetők, a rakodómunkások díjazását a tsz-ek vezetői úgy alakítsák ki, hogy az a nagyobb teljesítmények elérésére ösztönözzön. Sajnos több példa van arra, hogy — függetlenül az ésszerűségről — hosszabb távra fogatokkal, rövidebb távra gépkocsikkal, vontatókkal szállítottak. Ha a munkadíjazást úgy határozzák meg, hogy a normák a fogatoknál rövidebb távra, a gépkocsiknál pedig hosszabb távra legyenek kedvezőbbek, nincs az a brigádvezető vagy tsz-elnök, aki az ellenkezőjére az ésszerűtlenre rá tudná bírni a dolgozókat.

A szállítási feladatok nagyok, a rendelkezésre álló erő pedig gyakran kevés. Az őszi vetés és betakarítás mégis időben elvégezhető, ha a mezőgazdasági dolgozói szervezetten, fegyelmezetten látják munkájukat.
Dr. Dankovics László

A minta vevő

— Jó napot. Mivel szolgálhatunk?
— Ez jó nap? Még alig léptem át a küszöbön, maga már igyekszik megszabadulni tőlem.
— Csak ki akartam szolgálni.
— Van szuperelasztikus harisnya?
— Van.
— Hát elasztikus?
— Nem értem.
— Ahá! Nem érti? Én világosan megkérdeztem, miért tartanak csupán szuperelasztikus harisnyát gyártanak, a szuperelasztikus?
— Hm, hm!... Szóval nem akar tovább fáradni...
— Kérem, ezek igen csinosak mutatnak, tetszik önnek?
— Csak ne erőszakkal magukat. Ha ma-

kolja rám a saját ízlését. Hány órákor zárnak?
— Kilenckor.
— Akkor még van három órák. Mire való tehát ez a sietőség? A jó kiszolgálás rovására?
— Választott az elvtárs?
— Nézze kedves elvtársom, figyelmeztetem, hogy a maga viselkedése nem válik az állami kereskedelem dicsőségére. Micsoda ellenséges magatartás ez a vevővel szemben? Ha unja ezt a munkát, miért nem írta ki az ajtóra: „Leltár.”
— De mikor nincs most nálunk leltár!
— Nono, ismerem én magukat. Ha ma-

hogy addig, amíg ön válogat, kiszolgáljam azt a vevőt, aki ön után jött.
— Ahá, a kegyencek! Ó fiatal, én öreg vagyok. Nekki nincs jegygyűrű az ujján, nekem van. Talán van egy Trabantja is.
— Lehet, de innen nem látom. Beszéljünk kérem a harisnyáról.
— Egyik sem tesz nekem, de azért ezt megveszem.
— Ha nem tesz, minek veszi meg?
— Nem látja az elvtársom, hogy már háromnegyven kilenc? És nekem mozijegyem van. Siessen! Vigye el az ördög, megállt az óram! Elkéstem a filmet. Kérem a panaszkönyvet.
Adrian Camarasoi